SỐ THỨ 1478 — NGÀY THỨ HAI 20 FEVRIER 1922 — NĂM THỨ MƯỜI

DEPOT LEGAL INDOCHINE Nº 11

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

MỖI SỐ 0$02

	Hanoi: Đến lấy báo tại bản-quán hoặc tại các hàng có lĩnh báo bán lẻ	Hanoi: Người đem đến nhà	Hanoi: Gởi sở Giây thép	Bắc-kỳ, Trung-kỳ và Ai-lao	Nam-kỳ, Đại-Pháp và các thuộc-địa Pháp	Ngoại-quốc
Một năm. .	6$00	6$90	6$30	6$30	6$60	9$00
Các làng và Các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Sáu tháng. .	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	4.50
Ba tháng . .	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	2.25
Một tháng. .	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	0.75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61-63, *Rue du Coton, Hanoi*

F. H. SCHNEIDER, *Fondateur*
NGUYỄN-VĂN-VĨNH, *Directeur gérant*

Adresse télégraphique : TRUNG BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE Nº 150

ANNONCES
Décomptées à raison de 8 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m066 de large.
4e page: *Une seule insertion.* . . . 0$30 le c/m
Par contrat annuel Par centimètre et par insertion. . . . . . 0$18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

SOUSCRIVEZ A L'EMPRUNT INDOCHINOIS EN PIASTRES
NÊN MUA QUỐC-TRÁI ĐÔNG-PHÁP TÍNH BẰNG BẠC
[illegible]
宜買東法公債照算銀元

Họa năm bài thơ sách họa

Đăng trong số báo ngày 17 Février 1922

Khuyên quốc-dân ta nên mua phiếu công-thải kỳ này

I

Cái mối đồng-tâm thiêng-liêng này,
Là đem tiền mua công-thải đây.
Trước là vì nghĩa, sau vì lợi,
Nghìn vạn may ra sẽ đến tay.

II

Có đường hỏa-xa lợi cho ta,
Ta nên nô-nức khắp gần xa.
Bảo nhau mua lấy phiếu công-thải,
Mấy lời khuyên-nhủ mượn bút hoa.

III

Bắc Nam liên-lạc nhờ hỏa-xa,
Ta nên yêu nước như yêu nhà.
Cùng nhau giúp của cho thành việc,
Hai kỳ được tiện lối vào ra.

IV

Một vốn bao giờ cũng hóa hai,
May ra trúng số biết bao lời.
Thế là đánh bạc không thua đó,
Vận đỏ như son đến thế thôi.

V

Non sông như gấm lại như hoa,
Xe hỏa thông-đồng thật lợi ta.
Bỏ tiền mau mau mua công-thải,
Nam Bắc từ nay thành một nhà.

TRƯƠNG-ĐÌNH-THUẬN (Nam-định)

Một cái phương-pháp lý-tài rất màu nhiệm

Lý tài là thế nào? là đem đồng tiền vô dụng làm thành ra hữu dụng được, chẳng những thế, lại làm cho cái hiệu-dụng của đồng tiền được thêm rộng thêm hay ra; vì đồng tiền chẳng qua là một vật cư trung để làm then chốt cho mọi sự giao-dịch; có giao-dịch thì trong xã-hội mới có thông công dịch sự, người làm nghề này, kẻ làm nghiệp khác, mà mọi vật nhu yếu trong xã-hội, người ta mới được hưởng dụng sung sướng phủ phê; đồng tiền càng dùng về sự giao dịch được nhiều lần, thì công việc trong xã-hội càng hưng thịnh hơn lên, mà mọi vật nhu-yếu trong xã hội càng phong phú thêm ra, cái hạnh-phúc của người ta lại càng tăng tiến; ấy cái phương-pháp lý-tài chỉ cốt có thế mà thôi. Người khéo biết lý-tài, có một món tiền, đem làm ra được năm bảy việc, việc gì cũng sinh ra được lợi-tức, mà chẳng bao lâu làm nên giàu có như chơi; người không biết lý tài, có một món tiền, chỉ để cất kín một nơi, không đem ra kinh doanh một việc gì, không làm ra sinh sôi nảy nở được tí gì, thì có tiền cũng chẳng khác gì không tiền vậy. Một người như thế, một nước cũng vậy; giàu hay là nghèo là tại cách dùng đồng tiền khéo hay là không khéo, hiệu dụng đồng tiền rộng hay là không rộng, chứ không phải tại nhiều tiền hay là ít tiền. Trong sách Tây có một bài ngụ ngôn nói ra thật là nực cười mà rất là vỡ lẽ. Bài ngụ ngôn ấy thuật một chuyện: ngày xưa có một vua nước kia bắt được một người mục sư nước khác đến truyền giáo tại nước mình; vua đãi-đọa ông mục-sư ấy tử-tế lắm; hơn mười ngày, ông mục-sư xin về, vua đem lễ-vật tiền tặng rất hậu; ông mục-sư cám ơn vua, hỏi vua muốn cái gì thì xin hết sức giúp vua cho kì được; vua khi ấy trong bụng chỉ thích được nhiều vàng, nói với ông mục-sư rằng: xin cho phàm vật gì hễ đụng đến tay ta thì hóa ra vàng hết được không? Ông mục-sư nói: cái đó không khó gì; nhưng xin hỏi lại vua còn có thích gì hơn thế nữa không? vua không hiểu ý, lại nói: trẫm không còn thích gì hơn thế nữa. Ông mục-sư bèn hóa phép: vua bẻ cái cành cây, cành cây hóa ra vàng; nhặt hòn đất, hòn đất cũng hóa ra vàng; mở cái cửa sổ, cửa sổ cũng hóa ra vàng, rửa tay vào nước mà nước cũng hóa ra vàng; thay áo mà áo cũng hóa ra vàng, gọi nhà bếp dọn cơm ăn; những bánh những thịt cũng đều hóa ra vàng cả; nhưng vua không ăn được vàng cho khỏi đói, không mặc được vàng cho khỏi rét, xung quanh mình vua chồng chất đầy dẫy những vàng là vàng, mà vua phải nhịn đói nhịn rét mãi đã gần đến chết khô; đến khi đó, vua mới biết sám hối, năn nỉ với ông mục-sư cứu khổ cứu nạn cho; ông mục-sư mới lại làm phép cho vua xuống tắm ở một con sông, trút sạch lốt vàng chảy ra thành nước hết; từ bấy giờ vua mới tỉnh ngộ, đốc suất quốc dân ra sức cày cấy săn bắn, trong nước thành ra giàu to. Coi thế thì biết nhiều tiền không phải là giàu, phải biết dùng tiền mà làm giàu mới được; nếu không khéo dùng đồng tiền mà để cho nó đến ủng trệ thì vàng bạc so với sỏi cát cũng có khác gì; khéo dùng đồng tiền là không để cho đồng tiền ở không lúc nào, mà trong một lúc một đồng tiền lại dùng vào được hai ba việc. Ở các nước văn-minh bây giờ, nước nào cũng bày ra có cuộc công-thải, tức là một cái phương-pháp lý tài rất màu-nhiệm của các nhà lý tài chuyên-môn, không để cho trong nước có một đồng tiền nào ở không lúc nào, mà trong một lúc một đồng tiền lại dùng vào việc kinh-tế trong nước không biết bao nhiêu mà kể vậy. Quả vậy; những đồng tiền linh-tinh tản-mạn, không dùng được việc gì của người dân đem cho nhà nước vay mà lấy lãi, thế là đồng tiền đã dùng được vào một việc sinh lợi rồi; nhà nước góp được những tiền ấy thành một cái vốn to, đem làm được những việc công-lợi công-ích lớn cho dân, thế là đồng tiền lại dùng được vào việc sinh lợi một lần nữa; người dân trong tay có cái phiếu công-thải, khi nào tìm được việc gì sinh lợi thì hoặc đem trái phiếu làm đồ bảo-chứng, hoặc cố cho ngân hàng, bán ở ngân-thị, cũng lại có tiền thật làm tư-bản mà doanh nghiệp được ngay, thế là đồng tiền lại dùng vào việc sinh lợi được một lần thứ ba nữa. Như thế trong nước không có một đồng tiền nào là không sinh ra lợi được, mà một đồng tiền thường lại sinh ra lợi được đến hai ba lần, chẳng là một cái phương-pháp lý-tài rất màu-nhiệm dư?

Đồng tiền của người mình, phần thì vùi sâu chôn chặt, không dùng ra được công việc gì, phần thì linh-tinh tản-mạn ở trong tay từng người, mỗi người mỗi ít, mà trăm nghề trăm nghiệp không có một cái gì chấn hưng cả, thành ra trong nước tiền không phải không có mà nghèo vẫn hoàn nghèo, thật không khác gì cái người kia xung quanh mình chồng chất đầy dẫy những vàng là vàng mà đói rét vẫn hoàn đói rét. Nay quí chính-phủ Bảo-hộ đã đem cái phương-pháp lý-tài màu nhiệm mà thâu nhập cho dân ta, lần này là lần thứ nhất phát hành cuộc công-thải sáu triệu bạc để lấy tiền làm đường xe-hỏa Vinh — Đông hà, tức cũng là một cách khiến cho cái tiền vô dụng của ta hóa thành hữu dụng, mà làm cho hiệu dụng đồng tiền trong nước được càng thêm rộng thêm hay thật chính là cái thuốc cứu bần rất trúng bệnh của dân ta vậy.

Dân các nước Âu Mỹ, mỗi khi có phát hành cuộc công-thải, thường tranh nhau mà mua trái phiếu; người ta sở dĩ thích mua trái-phiếu như thế, là vì biết cái phiếu công-thải rất có lợi cho mình. dân ta cũng nên biết cái phiếu công-thải rất có lợi cho ta mà học theo cái thói quen của người Âu Mỹ mới được.

T.

ÂU CHÂU ĐIỆN TÍN

VÔ TUYẾN ĐIỆN

Bordeaux, ngày 18 Février 1922

Cuộc công-thải Đông-pháp

Trong số báo *Economiste Colonial* ngày 14 Février có bình-phẩm về cuộc công-thải Đông-pháp. Từ xưa đến nay Đông-pháp thường qua một buổi phong-du lại đến ngay một buổi thiếu thốn. Bấy nay chưa có cách chi mà lợi dụng cái tiền tài trong buổi dư dụ. Có cuộc công-thải thì ngăn ngừa được tiền tài đỡ chi lậu ra ngoài. Cuộc công thải này có một điều hay là làm cho bản-xứ tập quen một cái chánh-sách tài-chính mới. Rồi sau này lại sẽ đặt những cuộc công-thải lớn hơn. Từ nay người bản-xứ sẽ hiểu trái đơn (ti re) là thế nào. Vốn người bản-xứ không hiểu cái giá-trị lợi trát (coupon) là thế nào. cuộc công-thải này được một điều rằng không có lợi trát, thì họ không đem bán hạ giá những trái đơn cho những phường lừa dối như những trái đơn về cuộc Quốc-phòng công thải nữa. Sau này ngộ có xảy ra một năm mất mùa, thì người bản-xứ có thể đem cầm phiếu lấy tiền hoặc là đem bán cũng không phải lỗ nào, vì cái giá-trị trái đơn cứ một ngày một tăng mãi lên, và lại có đặt ra một cái ngân-thị để buôn bán ngân phiếu. Ngân-thị ấy lập thành thì những cuộc công-thải lớn hơn đặt ra sau này chắc là thiên hạ hoan-nghênh lắm.

Tại Nguyên-lão nghị-viện

Ngày hôm thứ năm Nguyên-lão nghị-viện đã đầu phiếu ưng chuẩn bản dự-án về việc giảm bớt số thứ-dân nghị-viên.

Hội-đồng tài-chính của Nguyên-lão nghị-viện đã nghe đọc bản tờ trình của M. Jeanneney về bản dự án luật-pháp về việc nhà Thực-nghiệp ngân-hàng. Viện dự-thẩm có kết luận rằng hội-đồng nên ưng chuẩn nguyên văn bản dự-án của chánh-phủ đệ trình mà thứ dân nghị-viện đã ưng chuẩn.

Kỷ-niệm ông Molière

Sáng hôm thứ sáu, tại nhà thờ Saint-Roch có làm lễ cầu hồn cho ông Molière. Cố đức giáo-chủ Roland Gosselin đến chủ tọa.

Tại Thứ-dân nghị-viện

Ngày hôm thứ năm tại Thứ dân nghị-viện M. Ferdinand Buisson có bàn đến việc cứu trợ nước Nga. Ông có chê cái phương pháp của hội đồng Cứu - trợ do M. Nansen chủ-trương không được hiệu nghiệm bằng hội-đồng Cứu-trợ của M Nansen. Quan Poincaré bèn giảng giải những lẽ làm sao mà lương thực vận tải đến nước Nga phải chậm trễ. Hiện nay hội Hồng-thập-tự nước Pháp đã mua ba triệu sáu trăm bảy mươi bảy nghìn quan lương thực và quần áo. còn bao nhiêu tiền của hạ nghị-viện trù định, phải để mua *cacao*, đường và bột. Nhưng trong bản luật của nghị viện ưng chuẩn không có nói đến việc dùng tiền vào mua các thứ nên quan thủ-tướng còn muốn xem ý-kiến nghị viện thế nào rồi ngài mới sẽ cho phép hội-đồng dùng. Còn như cái vấn đề vận tải và phân-phát lương-thực, thì hội Hồng-thập-tự muốn giữ lấy quyền tự trị mà vẫn có liên lạc với hội Hồng-thập-tự khác. Vả chăng hội Hồng-thập-tự nước Ý cũng dùng cái thái độ ấy. Ngày 27 Décembre, hội ấy cũng có ký một bản giao ước riêng với viên đại biểu ở La-mã của chánh phủ Xo-viết. Quan thủ tướng Poincaré thấy công việc chậm trễ, nên ngài đã cử M. Thibault chánh thư ký hội Hồng-thập tự, đến Berlin, để thương nghị với các phái viên của nước Nga ở đó. Đó là những việc quan thủ tướng đã trình bày tại nghị viện. Nghị viện nghe những lời trần thuyết ấy thì hiểu rằng hội Hồng thập tự nước Pháp thực sẵn lòng cứu trợ cho nước Nga, vậy Chánh phủ Đại-pháp cũng có trao đổi điện tín với Tchitcherine luôn. Quan thủ tướng Poincaré lại xét ra rằng từ ngày tòa Nội-các của ngài cầm quyền chính, thì lời lẽ những điện tín ở Moscou gởi đến cũng hòa nhã hơn nhiều. Tuy vậy mặc lòng, song cái thái độ của chánh phủ Pháp đối với chánh phủ Xô-viết vẫn giữ một bề như cũ chứ không có đổi thay chút nào. Thư tín của hai chánh phủ trao đổi với nhau là quan hệ, về việc cứu trợ kẻ khốn cùng, chứ không quan hệ gì đến việc công-nhận chánh-phủ Xô-viết.

Quốc-trái Đại-Pháp — 3 ./. 58, 80. — 4./ 1918 60, 85. — 5./. 78, 25. — 5 ./. 1920 92, 75. — 6./. 1920 94.

Bordeaux, ngày 19 Février 1922.

Tại Thứ-dân nghị-viện

Ngày hôm thứ sáu, tại Thứ-dân nghị-viện, quan Poincaré đã đáp lại những lời chất-vấn về những việc xảy ra ở Haute Silésie. Ngài nói rằng hội-đồng Đồng-minh tra xét, có bắt được bảy đứa can phạm cùng nhiều khí-giới. Nếu xét ra nước Đức có tán trợ vào việc ấy, thì chắc rằng hội-đồng các quan sứ-thần sẽ thi-hành mọi phương sách trừng trị. Song nay xét ra bọn công kích quân lính Đại-pháp, có nước Đức cấp lương thực cho, nên chi trước khi ở Haute Silésie trở về, hội đồng Đồng-minh đã tịch-biên tất cả các khí-giới, hội đồng xử sự như thế thực là phải lắm. Đó thực là một việc bảo chứng cho cuộc bình an sau này. Nghị-viện nghe lời quan thủ-tướng trần-thuyết xong, bèn đầu 506 phiếu tỏ lòng tin cậy chánh-phủ.

Cái vấn-đề Ai-cập

Báo *Temps* lại nhắc lại rằng Lord Allenby lại sắp đến Le Caire báo cho quốc-vương Ai-cập biết mọi việc của chánh phủ Anh đã quyết nghị, sau khi chánh-phủ hội-nghị với ngài. Báo ấy nói: chắc rằng chánh-phủ Anh sẽ châm chước nhiều khoản, và nước Anh sẽ ban quyền độc-lập cho nước Ai-cập, nhưng phải bãi việc thiết quân luật đi, còn các vấn-đề binh-vụ thì chánh-phủ Anh, và chánh-phủ Ai-cập sẽ có giao-ước điều-đình riêng với nhau. Báo *Daily Mail* nói rõ rằng Lord Allenby sẽ báo cho quốc-vương Ai cập biết rằng cuộc bảo hộ của nước Anh sẽ bãi, việc thiết quân-luật cũng thôi, nước Ai-cập sẽ được đặt một bộ thượng-thư ngoại-vụ, và sẽ triệu tập một Lập pháp nghị viện. Cứ như lời báo *Evening Standard* thì có thể chắc rằng chánh-phủ Anh đã cho phép Lord Allenby đại diện chánh-phủ nước Anh mà bãi cuộc bảo-hộ nước Ai-cập và công nhận nước Ai-cập được độc-lập song nước Ai-cập phải thi-hành những khoản bảo chứng kia khác, như là không để cho liệt-cường can-dự vào việc trong nước Ai-cập nhượng cho nước Anh quyền bảo-hộ các dân ngoại-quốc trú ngụ tại Ai-cập cũng là cái quyền bảo-hộ các đường giao-thông của nước Anh. Cái tin ấy tại các nơi công-quán nước Anh đều lấy làm hoan-nghênh cả.

Xứ Liban đối với nước Pháp

Cái bội-tinh thứ nhất của chánh-phủ Liban phát ra là tặng cho người tử-sĩ vô danh nước Pháp.

Hài cốt các tử-sĩ ở miền Đông-âu

Ngày hôm thứ bảy, thành Paris đã làm lễ viếng hài-cốt của bốn mươi bảy người tử-sĩ về đạo lính Đông-chinh. Quan Binh-bộ thượng-thư Maginot có đại diện chánh phủ và binh gia đọc diễn văn viếng các tử sĩ ấy tại nhà gare Lyon. Người dự lễ rất đông.

Pháp và Anh

Hai chánh-phủ vẫn điều đình với nhau. Hai chánh-phủ hợp ý nhau về việc cho các nước về cuộc tiểu đồng minh cử đại biểu đến Londres để hội nghị với các nhà giám-định Anh Pháp, Ý, Bỉ và Nhật, về phần chuyên-môn trong chương trình của hội-đồng Gênes. Trong kỳ hội nghị ấy có nhiều vấn đề phức tạp, nên các nhà giám-định nước Pháp còn phải xem xét mọi việc, trong 15 ngày nữa mới có thể đến dự nghị được. Các nhà giám định chỉ thương nghị về các vấn-đề chuyên môn mà thôi, chứ không bàn đến các vấn-đề chánh-sự, cùng các vấn-đề khác.

Còn như cuộc hội-đồng của Đồng-minh trước kia định đặt ở Gênes, thì có lẽ sẽ đặt ở Rome, và sẽ hoãn đến đầu tháng Avril.

Quốc trái Đại pháp: 3 ./. 58,75 — 4 ./. 1918 64,25. — 5 ./. 78,95 — 5 ./. 1920 92,75. — 6 ./. 1920 94.

Có tiền mà giữ một chỗ không tìm cách để làm cho sinh sôi nảy nở ra ấy là có tội với nước nhà đó, vì trong nước hiện đương cần đến tiền để làm đường xe-lửa, xe-lửa mà làm xong thời suốt dân gian đều được giàu có thịnh vượng.

LỜI ĐÀN BÀ

CÁCH NGÔN-LUẬN CỦA NỮ-GIỚI TA NGÀY NAY NÊN THẾ NÀO?

Nghĩ đến cái cảnh-ngộ của nữ-giới ta bây giờ thực là may mắn không gì bằng. Đã được nhờ ơn nhà-nước mở mang việc nữ-học khiến cho ta được theo đuổi trên con đường học-thức, mong có một ngày kia tỏ mày dạng mặt với thế-gian; lại còn một sự may hơn nữa là nhờ báo-chương mở rộng quyền ngôn-luận, trên chốn văn đàn vòi vọi cũng để cho chị em ta được nối gót chen chân vào, để cho được thổ-lộ can-trường đem cái ý-kiến cỏn con mà phô bày với công chúng, tưởng các bạn nữ giới ta cũng đã hả lòng thỏa chí lắm rồi. Vì được cái dịp may đó, đã trong 5, 6 năm trời nay em lánh ở nơi đồng áng quê mùa, biết bao chờ đợi mong trong học-giới mới mang này sẽ có nhiều vị tài-nữ nổi tiếng văn-chương để cho những kẻ xa xôi ngu tối như em đây được nghe những tiếng ngọc lời vàng họa có tư ích được một đôi phần về đường học-vấn. Vậy đã có ai là người biết ngôn-luận chưa? Câu đó em thực khó trả lời, vì đã thấy biết bao nhiêu các nhà nữ-sĩ, phương danh quí-hiện đăng trên tờ báo mà làm cho em phải chú mục đến không phải rằng không có ai;

nhưng những lời ngôn-luận ấy không hay lờ bình-phẩm của công chúng cho là thế nào và để bỏ lịch cho ai chưa, cứ riêng về phần em đây không hay là tại em nông nổi chưa hiểu được cái ý nghĩa cao xa chăng, chứ thật chưa thấy có chỉ là bổ ích cho xem vậy. Mà có lẽ thế thật. Nữ-giới ta từ khi được học, lại được ngôn-luận trên các báo chương, trông có chừng đã kiến trọng với đời thì phải, thế mà xem dư-luận lại có ý bỉ bạc hơn xưa, điều đó em đây tự xét mà biết và vẫn lấy làm một điều đáng nên cay tức cho bọn mình. Vậy nay em chẳng quản chi-em oanh học nói, con én bay truyền, nói ra một vài lời để tỉm xem cái cớ đó bởi đâu mà giải bày chút ý kiến về cái vấn-đề ngôn luận ngày nay như thế nào cho chính đáng, đó thực là vì lòng nhiệt-thành của em xui dục em phải nói ra như vậy, nào dám có lòng nào mà dùa khéo tranh khôn.

Phải nên biết rằng, lời nói là cốt để tỏ bày cái chủ-ý của mình ra cho mọi người biết, vậy một lời nói ra là cố quan-hệ lắm chứ chẳng chơi ngay trong cái thời gian điều thuốc miếng trầu chi, em mình trò chuyện với nhau chốc nhát, còn phải suy nghĩ đắn đo, có nên rồi mới nói nữa chi là ngôn-luận trên một tờ báo đối với công chúng quan-hệ nào phải nhỏ đâu mà quẩy qua nhẩm nhi cho được. Ngày nay là thời-đại văn-minh, phàm những cái văn-đề thuộc về nữ-giới càng ngày càng thêm nhiều mà đều là quan-trọng cả cần phải bàn bạc cho xác đáng mới hỏ giải quyết được xong. Em trong nếu cứ là người ngu si dốt nát, ấu chẳng nên miệng, nói chẳng nên lời, dành cứ chịu ngậm tăm thì chẳng ai trách chi, chứ đã đi học, đã muốn tỏ tài ngôn luận, mà chỉ ăn cản nói bậy, thì thà rằng im hơi lặng tiếng cho rồi.

Nào, sự học ngày nay nên thế nào? Ta đối với xã hội cái nghĩa vụ phải thế nào cho được trọn vẹn? Con đường sinh-hoạt của ta ngày nay phải nên vận-động làm sao? Kẻ còn nhiều cái vấn-đề lớn lao khó khăn như thế cả, tha hỗ cho chị em nói, cho chị em bàn, tính làm sao? nào có phải chỉ ai nói gì đàn cho em, thế mà bỏ đến lâu nay đã nói những cái gì rồi thì lại càng chán ngán quá. Quanh đi quẩn lại, hết bức tức tình, lại cầu vân cầm, than tuổi trách phận, tiu sỏ hơn duyên, hoặc gảm ba câu cân hận của cổ-nhân đưa nhau nói những ích gì cay đắng chát chúa, một kẻ xướng trăm kẻ họa đến lấy thế là văn chương, thực ra không những vô ích cho mình mà có lẽ làm hại lấy đến những kẻ nông nổi xem đó mà sinh ra lòng bậy bạ nữa: thậm chí có kẻ lại đem những cảm cười trăng cợt gió, đĩ bợm dâm tà, cố diễn cho thành văn, đăng báo để lấy tiếng với thiên-hạ, chứ không biết công-luận đối với kẻ đó sẽ cho là kẻ vô sỉ mất hết lương tâm, si khen mà danh giá.

Ấy cái hiện tình ngôn luận của nữ-giới ta phần nhiều đớn hèn như vậy, các bà chị nghĩ sao.

Thôn nữ, Lương-thị Hiền.

TỰ DO DIỄN ĐÀN

Cái cảm tưởng của kẻ tiểu-dân

Tôi là một tên dân rất bé, phỏ vì như cây cỏ nương tựa trong đám rừng người Nam-Việt, nhưng vẫn có chút nhiệt-huyết và cái cảm-tình đối với những người đồng bang, đối với phong-tục nước nhà, thấy điều gì hay của người ta chỉ những mơ màng sao-lước, mong sao cho chúng được bằng người: thấy điều gì dở của mình, hiện còn biết bao nhiêu người đang say mê chìm đắm, cũng chỉ mong sao cho chóng thay đổi được ngay. Tựa hồ như có cái tình cấp tiến vậy. Cái tình ấy tuy rằng nông nổi, tưởng cũng chưa đến nỗi là vô lý vậy.

Tôi thường trộm nghĩ đã lâu mà mừng thầm rằng: từ khi nhờ Chính-phủ bảo-hộ đã rộng lòng mở mang cho ta; mà đào tạo ra những bậc người thông minh trí thức, để nhận lấy cái nhiệm vụ dìu dắt quốc dân, những bậc ấy lại không quản ngại những nỗi công lao khó nhọc, đem hết nhà lực mà hấp thu lấy cái văn hóa, tư tưởng, học thuật của thương-quốc cùng các nước Âu, Mỹ đem dịch ra quốc-văn, nào sách mới như là: địa dư, sách-vở, vệ-sinh, luân-lý, toán-pháp, Nam-học-niên-khóa cùng các sách vở có lợi khác. Các báo-chương thì như là: chuông Trung Bắc, trống Nam phong, dân Học-báo, sao Trực-nghiệp thật là một bộ âm nhạc đồng thanh tương ứng mà hợp khúc tương-tại, thật đã giúp cho được ít người tai gần thông mà mắt cũng gần sáng.

Cho nên cái ý hướng của tôi cũng mấy người anh em đều nhận rằng: chữ quốc ngữ không những là một cái đại hạnh phúc chung cho cả quốc-dân ta, mà lại còn là một điều rất may rất giản tiện cho những nhà nhỏ nhăng đang-đở chữ Pháp không được học, chữ Hán cũng thất vọng đã lâu cũng các cô các cận xanh đều tuổi trẻ, chẳng may sinh vào cửa bố mẹ nghèo nàn, không đủ thế lực nuôi con để ngày ngày cắp sách đến nhà trường mà hướng thụ lấy cái ơn giáo-dục. Đã vội phải đem thân chen chúc vào con đường sinh nhai, chẳng nhẽ đành chịu một đời dốt nhơ cán mài tối như mũ đất.

Mà ở thời buổi này còn cái gì khốn nạn cho bằng cái dốt, chẳng những thiệt hại riêng cho một thân mà lại hại lây cả đến nhân-quần xã-hội. Thế thì bỏi lẽ gì mà bảo rằng chữ quốc-ngữ là một cái đại hạnh phúc chung cho cả quốc dân ta?

Dẫu chẳng nói ra thì các nhà thức giả cũng đã thừa biết đi rồi. Đây tôi xin phản tỏ với những người còn chưa chịu công nhận. Vậy thời xin thưa:

Tạo-hóa đã sinh ra các dân tộc ở dưới mặt trái-đất này, có người thì có tiếng, có tiếng tất phải có chữ, chữ của nước nào là thuộc về âm thoại riêng của nước ấy.

Có người bảo rằng khi xưa nước ta cũng có thứ chữ riêng, vì cái thời nội thuộc về Tàu, nên bị những quan chức Tàu thu thập lấy những sổ sách giấy má đem về mà thiên-hóa đi. Tôi lại mới được nghe người anh em thuật chuyện lại rằng:

« Thuộc tỉnh Thái bình, làng Lại-chỉ, có một cái am thờ đức Thánh-Mẫu, ngài là mẹ sinh ra ông Khổng-minh-Không. Am ấy đã lâu đời, nên bị hư hỏng, dân làng đó phải tu-bổ lại, nhân sự tu-bổ mà tìm thấy một cái bia ngập ở dưới đất, những tự-tích bị đất lấp kín, phải rửa ráy cho sạch lấy vôi trát vào cho rõ từng nét; mà những bậc thâm-nho cao-sĩ cũng không biết là chữ gì...» Ấy là thời chữ cổ (1) của ta khi trước.

Lại cũng thuộc hạt Thái-bình có một cái chùa ở về làng Keo, tục gọi là chùa Keo, cũng đời vua nhà Lý làm ra để thờ đức Không-minh Không cốt để kỷ công ngài đó; trong chùa cũng có hai cái bia một nửa chữ Hán, một nửa chữ cổ của ta. Đủ chứng rằng khi xưa nước ta cũng đã có chữ vậy.

Những chuyện này mất tôi chưa được thấy mà tai tôi mới được nghe, dù thực dù hư tôi chưa dám chắc, nhưng tôi chỉ biết vẫn tắt như nước Nhật nước Tàu, nước nào cũng có thứ chữ riêng, mà họ cũng còn mượn hẳn mấy chữ cái của Âu-châu đem đặt ra Quốc-ngữ, để tiện cho những người phụ nữ cùng những kẻ nghèo nàn được để đường học vấn.

Thế thì chữ Quốc-ngữ của ta có thể gọi được là một cái đại hạnh phúc chung cho cả quốc-dân ta vậy.

Bởi vì cái vận mệnh của nước nhà, cái tương lai của xã-hội đều trông cậy vào phương pháp giáo-dục phổ-cập cho cả toàn thể nam nữ quốc-dân bằng chữ quốc-ngữ. Để hay rằng những các cơ các cận con nhà giàu có phong lưu, có đủ thì giờ, có thừa thế lực để mà tới học các nhà trường, nhưng còn biết bao nhiêu những con nhà nghèo nàn cùng những người nhỡ nhàng lam-lũ thì sao?

Rõ thật là tội nghiệp mà đáng tiếc thay. Tuy có cái hạnh-phúc khá lớn mà hỡ để đã mấy người biết hưởng cho đâu, đã mấy người biết so sánh cái thon-kỷ dâu ta còn đang theo cựu học, cầm cụi một tháng ba mươi ngày, kêu như quốc kêu mùa hè, không có ngày lễ mà cũng chẳng giờ nghỉ, lại đến trường học thì chịu cái quyền nghiêm khắc của ông thầy, khi về nhà thì chịu cái quyền thói xúc của cha mẹ; có kẻ sinh ra nỗi chí, mà sinh ra trốn tránh bỏ học, thì bỏ mẹ lại bắt mà giao cho ông thầy, đến nỗi có lắm học-trò, chỉ mong cho nhà ông thầy trường thường có công nọ việc kia, ông thầy tất phải về thì học-trò được nghỉ. Thế là bỏ được thích chí thỏa lòng.

(còn nữa) PHÙNG-VĂN.

(1) Cổ tự thứ chữ của tác giả nói đây là chữ Phạn, là chữ của nhà Phật chăng.

Cuộc Quốc-trái này chỉ cần đến 12 vạn người mua mà thôi, nghĩa là trong một cõi Đông-Pháp một nghìn người mới được có 6 người mua. Như thế thì chắc là không đủ vé mà bán cho khắp mọi người: ai muốn được trúng số một vạn, nhất nên mua vé ngay kẻo chậm.

VĂN UYỂN

Hoa xuân

Hớn hở hoa xuân mỉm miệng cười,
Muôn hồng nghìn tía vẻ đua tươi.
Hải đường phẳng phất nàng oanh nguột
Đơn-quế thơm tho bốn góc trời.
Bảo lý buông bông, mai ngất đỉnh,
Huệ lan hé nhị các vương phơi
Chơi hoa mấy kẻ yêu hoa nhỉ?
Hương cũng chơi mà sắc cũng chơi!

Ông bình xô

Bình phẩm như đeo mấy kẻ đồng,
Khắp hòa đều đặt đó gọi bằng ông.
Trong nhà đựa kính ông là chủ,
Thanh bạch lòng ông chẳng bội hồng.

Ngâm bóng trong gương

Xa lạ hay sao ngẫm nghía hoài!
Là mình mà lại nghĩ rằng ai
Ta mỹ thanh-tú chưa già mấy,
Nhỉ mục phương phi vẫn trẻ dài.
Đắt-các tổ hình người phẩm cách,
Giang-sơn mỏ một khách cân đai
Xem tình đây đó ý như một,
Điểm phấn tô son nỗi sắc tài.

Thanh-tòa, Trần-tuế-Bính.

Vịnh năng Tây-thi

Cõi đời nức tiếng giai nhân,
Tây-thi có lẽ phong trần mất rồi!
Ở khe nước Việt là ai,
Thoắt đâu cũng với vua Ngô sánh bày.
Khi hèn áo cũng như ai,
Lác vinh hoa mới lắm người biết nhau.
Phấn tô đã có kẻ hầu,
Áo cài cũng chẳng bận đâu đến mình.
Vua yêu người lợt thâm mình,
Vua thương nọ kẻ chi mình phải chăng.
Chị em phương nhuận ai bằng.
Càng ze hồ để chơi chăng được ru.
Thôi có hàng xem đừng đẹ,
Học đòi làm đòm bao giờ học nên.

Thơ mời rượu người bạn

(Dịch của tàng Vương-Duy)

Chén vui khuyên bác hãy người sầu,
Lật lỗ nghề đơn nỏ chác nhau.
Bạn đến bạc đầu còn gió mát,
Quan từng bước trước để lên cầu.
Mưa phân sắc cỏ đầu tươi được,
Gió lạnh canh hoa khéo dất đầu.
Mấy đời, sự đời, đâu mặc đó,
Trọng âu, trọng ngũ tớ là đâu.

Thanh xuân

Tiền trăm mua được ngựa hay,
Tiền nghìn mua cũng được người mà đâu.
Tiền muôn mua được quan cao,
Xuân xanh mua ở chẳng nào được chăng?

Thuần thảo.

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 19 Février này, giá bạc ở kho Nhà nước định là 0 f. 10.

Tin tàu. — Tàu *Azay-le-Rideau* mang thư sang Pháp ở Haiphong sẽ chạy thẳng đi Saigon ngày 25 Février. Thư tin ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong ngày 24 Février chuyển xe-lửa 20 giờ 7 phút.

Quan Toàn-quyền vô Nam-kỳ. — Tối thứ bảy vừa rồi, khi 8 giờ 20, quan Toàn-quyền Long và quí-quyến đã đi chuyến xe-lửa riêng chạy Vinh để sáng chủ nhật thì vô Huế rồi đi đường bộ vô Saigon. Có quan phó văn-phòng André và quan hầu Delorme đi với ngài. Các quí-quan và quí phu-nhân đi tiễn đông lắm. Có quan phó Toàn-quyền Robin, quan Thống-sứ Monguillot quan Nguyên-soái thống-binh Pasypérour cùng các quan nguyên-soái khác tại Hanoi, các quan cai-trị dân tòa phủ Toàn-quyền quan chưởng-lý Bourayne, quan Tư-pháp-viện tổng trưởng Habert, quan docteur Le Roy des Barres chánh sở Y-chính Bắc-kỳ, quan docteur Degorce, đốc-học trường Thái y-viện, quan Đốc-lý Mourroux, v. v. Quan Toàn-quyền bắt tay chào biết thấy cả các quan, rồi lên xe chạy đúng 8 giờ 20.

Bản-báo có lời kính chúc ngài thượng lộ bình an.

Mua phiếu năm mươi nguyên.
May ra được ngàn muôn.
Vốn ít mà nhiều lãi.
Làm giàu thế mới khôn.

Các viên thư-ký người Nam kỳ đối với phẩm hàm. — Quan Toàn-quyền có nhận được nhiều đơn của các hàng thư-ký người Nam-kỳ tỏ sự tại Bắc kỳ xin chiếu lệ được đổi thụ phẩm hàm cũng như người Bắc-kỳ thì ngài trả lời đại khái rằng cứ như các khoản trong điều thứ nhất chỉ-dụ ngày 29 Mai 1881 thì người Nam-kỳ tức là người Pháp, các chỉ-dụ của Nam-Việt Hoàng đế đối với người Nam-kỳ về đường pháp luật thì không có công hiệu gì, vậy không thể chiếu nghị-định ngày 2 Décembre 1918 mà cho người Nam-kỳ các phẩm hàm như thể là cho người Bắc kỳ được. Tuy điều thứ nhất trong nghị-định lấy không có phạn biệt những viên chức công sự ở Bắc-kỳ ra từng xứ một, song đã nói rõ rằng các viên chức được đổi hàm đã chỉ ý để lấy danh vọng và ngôi thứ mà thôi. Cái danh vọng cái ngôi thứ ấy ở Nam-kỳ nay đã không còn, thì không nên lấy bằng sắc mà khỏi phục nọ lại nữa. Sau nữa những người Nam kỳ ở xứ nay cũng không thể đòi hưởng những danh vọng với ngôi thứ của phẩm hàm được, là vì làng chỉ công nhận những hiệt quyền ấy đối với những người nguyên quán tại làng mà thôi.

Người Nam-kỳ xin phẩm hàm chẳng qua chỉ muốn lấy những chức danh-dự mà thôi vậy, thì nên biết đối các viên ấy mà cấp cho những các thứ bội tinh Pháp nay là bội tinh bắn xứ thì hơn.

Ngạch quan lại. — M. Nghiêm-thụy-Ưng tri-phủ hạng nhất phủ Nho-quan (Ninh bình) được phép 29 ngày nghỉ tại Hanoi.

M. Bùi-bằng-Thuận tri-phủ hạng nhì phủ Quảng-oai (Sơn-tây) đổi đi Nho-quan thay M. Nghiêm thụy-Ưng.

M. Phan-huy-Tiếp hậu tuyển tri huyện ở Sơn-tây bổ đi quyền phủ Quảng-oai cho đến ngày bổ quan phủ thực thụ. M. Tiếp sẽ được tiền phụ cấp theo như nghị định ngày 4 Août 1919.

M. Đặng đình-Tiên tri huyện hạng nhất huyện Yên-sơn (Tuyên quang) đổi đi huyện Tiên-du (Bắc-ninh) thay M. Ng-đình-Hòe bổ đi nơi khác.

M. Nguyễn-đình-Hòe tri-huyện hạng nhất huyện Tiên-du nay đổi đi Yên-sơn (Tuyên quang).

Ngạch Học chính. — M. Hoàng-dương-Tảo có bằng Sơ học được bổ tạp giáo tập sự.

Mlle Lê-thị-Nguyên có bằng Sơ học được bổ trợ giáo phụ thực tập trường Nữ-học Brieux (Hanoi) trong khi Mme Ng.-thị-Tồn đi vắng, lương mỗi tháng là 15 đồng.

M. Nguyễn-hữu-Thanh có bằng Sơ học được bổ trợ giáo tập sự tại tỉnh Hải yên, tổng Đại điền, huyện Thanh-hà (Hải dương).

Mme Nguyễn-thị-Giữ trợ giáo tập sự tại trường Nữ học phố Hàm long vì sự yếu được nghỉ 30 ngày.

Mlle Lê-thị-Liên có bằng Sơ học được bổ thay Mme Giữ, lương mỗi tháng 15 đồng.

Thuyên chuyển. — M. Đỗ-ngọc-Liên ký lục thực thụ hạng tư tòng sự tại Hòa-bình nay đổi đi Hải-dương thay M. Tạ-văn-Thu ký lục thực thụ hạng nhất được về hưu trí.

M. Tạ văn-Hệ, ký-lục thực thụ hạng nhì tại Phúc-yên nay đổi đi Hoà-bình thay M. Đỗ-ngọc Liên đổi đi nơi khác.

Từ chức. — Các lệ mục có tên sau này được từ chức:

MM. Lê-v-Tảo lệ-mục huyện Văn-giang (Bắc-ninh); Bùi-đức-Phú, lệ mục phủ Xuân-trường (Nam-định) về hưu trí thì M. Tảo được thưởng tăng bát phẩm đội trưởng và M. Phú được thưởng tăng cửu phẩm đội trưởng.

Thăng hàm. — M. Đỗ-văn-Xâu tăng cửu phẩm bá hộ quyền sung chánh ủy lại Paong thọ, châu Thủy-vĩ (Lạc-kay) nay được bổ thực thụ chánh ủy và thăng chánh cửu phẩm bá hộ.

Tòa án đệ nhất cấp — M. Nông-ích-Phú thừa phái hạng năm ở Cao-bằng nay bổ đi chánh Hà-lăng (Cao-bằng) và kiêm cả chức lục sự tại Tòa án đệ nhất cấp ở châu ấy thay M. Nguyễn-bá Quán đổi đi nơi khác.

Cờ bạc thêm trò dại,
Lợi mình may có phần,
Ích nước nên nghĩa phải!

Hưu trí — Nghị-định quan Toàn-quyền ngày 15 Février đặt ra một hội đồng có M. Vinay là quan phó cai trị làm chủ tọa, MM. Lê-văn-Bình ấn sát Hà đông, Ng-huy Tuyển án-sát Hải-dương làm hội viên để xét xem đã nên cho M. Ng-Chước án sát tại tòa nhì phủ Taông-tử về hưu trí chưa.

M Ng-lang-Cư ký lục thượng hạng hạng nhất ngạch các Tòa Sứ Trung-kỳ được về hưu trí kể từ ngày 1er Janvier 1922. Số tiền hưu ấy mỗi năm định là 388 p. 00

M Ng-nữu-Han, thừa phái hạng nhì ở Hưng-yên được về hưu-trí kể từ ngày 1er Février 1922. Số tiền hưu ấy mỗi năm định là 63 đồng.

Tiêu tuất quả. — Mme Vũ thị-Kỷ là vợ góa M. Hà-ngọc Tấn thư-ký hạng nhất ngạch Tòa Sứ Bắc-kỳ được lĩnh tiền tuất quả kể từ ngày 19 Septembre 1921 là hôm sau ngày chồng mất. Số tiền ấy mỗi năm định là 47 p.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

Nº 27

TRÀ-HOA-NỮ

(La Dame aux Camélias)

Trước-giả: ALEXANDRE DUMAS FILS

Dịch-giả: Nguyễn-Hải

Nhưng được một gái trăng hoa thật lòng yêu mến, đó mới là một cuộc thắng khó khăn hơn nữa. Trong những ái ấy, linh hồn đã bị thân-thể làm cho hao mòn, trái tâm đã bị ngũ quan đốt cháy ra tro, những tình tình đã bị sự hoang toàng mặc giáp cho kín mít. Những lời mình nói với họ, họ nghe thấy đã lâu, những cách mình dùng họ đã từng biết, mà cái ái tình họ tiêm-nhiễm cho mình, họ đã bán nhiều rồi. Họ yêu vì nghệ, chớ không phải vì mê. Những cách tình toán của họ còn giữ họ chặt chẽ hơn một bà mẹ với nhà tu kín giữ một cô thiếu-nữ còn tình bạch. Hỏi vậy, họ đã bịa ra cần nhẹ tình để gọi những mối ái-tình không lợi lộc mà một đôi khi họ vẫn thường dùng làm cách đường thân, làm lời chữa lỗi, hoặc làm một cách giải khuây. Họ cũng thế như máy bắc cho vay lãi đã hút máu mủ của hàng nghìn người, sau có một bóm cho một đứa khốn cùng gần chết đói vay hai mươi quan không lời lãi, không giấy biên lai, mà đã tưởng chuộc được hết các tội. Mà khi Trời đã cho gái trăng-hoa được biết ái-tình, thì mối ái tình ấy trước còn như một điều ăn-xá, nhưng sau thường lại hóa ra một cách hình phạt rất nặng nề. Không có ăn năn mà chịu phép thì sao có giải được tội xưa! Khi một con người đã phải lấy cả một cuộc đời để vắng chẳng ra gì, mà thỏi nhiên lại có được một tình đầm thắm, chân thực, không sao cưỡng lại được, mà tự xưa chưa bao giờ dám ngờ rằng có thể có được; khi con người ấy đã đem thú thật mối chân-tình ấy, thì người đàn ông được yêu-mê như thế, bắt lẫn được quyền mà làm chủ được con người ấy! Người đàn ông sẽ thấy mình mạnh thế vì có cái quyền độc-ác được nói với con người ấy câu nay: Thôi đi, em! vì *tình* như thế, nào có hơn gì chị vì *đồng tiền*! Bấy giờ các ả thật không còn biết lấy gì làm bằng chứng nữa. Có câu cách ngôn kể chuyện một thằng bé thường đã nhiều phen chơi dâu người đồng mà reo lên: Cứu tôi với! để ứa đối bọn nông-phu. Có một hôm, vô phúc bị hàng ăn tát, gọi bằng bầu rất cổ, những kẻ bị ứa khi trước cũng không tin cho làm thật nữa. Ấy những ả khốn-cùng kia, khi thật bụng thương yêu, thì cũng phải chịu như thế đấy. Các ả nói đối đã lắm phen, nên không còn ai muốn tin cho nữa. Khi các ả ăn năn hối hận thì lại bị ái-tình nó xâu xé ruột gan. Vì thế nên có lắm sự liều mình lắm chuyện ăn-đật, một vài ả đã làm gương rồi đó.

Nhưng khi người đàn ông đã làm cho các ả có được mối ái-tình cứu thế ấy, lại có dạ từ-bi đại độ bỏng lấy mối tình ấy, mà không nhớ đến những việc đã qua; khi người ấy đã liều thân vào đó, đã thật bụng yêu như ả nọ yêu mình, thì người ấy thốt nhiên tiêu trừ được hết các mối cám-tình được thú, mà rồi đến khi mối tình nọ đã tan thì cái tấm lòng người ấy cũng khôn cứu phòng thu từ đó, không còn để mắt xanh nào lọt được vào trong.

Sáng hôm tôi về nhà, tôi không suy nghĩ đến những điều đó. Có để những điều nghĩ đó, chỉ là một cách của tôi đoán trước những sự xảy ra sau. Tôi tuy say-mê *Các-nương*, mà bấy giờ tôi cũng không suy nghĩ đến những điều như thế. Ngày nay tôi mới nghĩ ra. Nay mọi sự đã thật là xong cả, thì bắn là bỏi những sự xảy ra về trước nên mới có những điều suy nghĩ sau này.

Nhưng tôi xin kể lại cái lúc tôi chàng nàng gần bỏ buổi đầu. Khi tôi về nhà tôi vui vường như người cuồng đạt. Tôi lại nghĩ đến những khi tôi còn tưởng tượng như tôi với *Các-nương* xa nhau một vực một trời mà nay sự cách trở đó đã tiêu đi mất, tôi nghĩ đến rằng nàng đã là kỹ vật của tôi, rằng nàng có nghĩ đến tôi đôi chút, rằng thìa khóa nhà nàng ở trong túi áo tôi mà tôi được quyền đóng, thì tôi lại cho cái sống làm vui, tôi lại lấy mình tôi làm vinh hạnh, tôi lại yên trời đất đi ban cho tôi được bấy nhiêu điều.

Có một ngày kia, một chàng thiếu niên đi qua ngoài phố, chạm phải một người đàn bà, chàng nhìn người ấy rồi quay mặt mà đi. Người đàn bà, chàng ta không biết là ai, người đàn bà ấy có làm nỗi vui buồn, nhiễu điều ăn ái chàng ta không có bao giờ với người đàn bà ấy, chàng ta có cũng như không; nếu chàng nói với người ấy có lẽ lại bị chế-nhạo như *Các-nương* đã chế nhạo tôi. Người đàn bà ấy thường lại, mặc lòng sang nhàn khác, hai người vẫn sinh hoạt xa nhau, mệnh số khác nhau, mà thỏi nhiên tình cờ đôi bên giáp mặt. Người đàn bà ấy thành ra người yên của chàng niên thiếu nọ, mà lại yên của chàng. Yên ra thế nào? Bởi đâu mà yên? Hai cuộc đời ấy nay đã thành ra như một; mối tình thân-ái mới có, mà dường như có đã lâu ngày, bao nhiêu những sự vẻ trước, đối bên đều quên hết cả. Tôi xin chịu sự đó là kỳ-ngộ.

Còn như tôi đây, tôi không còn nhớ trước bữa vừa qua, cuộc sinh-hoạt của tôi nó ra sao nữa. Tôi nghĩ đến những lời thủ-tục trong đêm thứ nhất, mà người tôi vui sướng như được lên tiên. Hoặc giả *Các-nương* tài nghề lừa đối, hoặc giả nửa năng đối với tôi có một mối dục-tình thốt-nhiên dấy động ngay từ cái hôn thứ nhất, mà nhiều khi nó lại mau tàn. Tôi chẳng nghĩ đến bao nhiêu, tôi lại càng tự nói với tôi rằng: *Các-nương* đã không có chút cảm tình, thì không có lý nào nàng lại giả ân-yếm tôi. Tôi lại nghĩ thêm rằng dân-bà có hai cách yêu, mà cách nọ có thể bởi cách kia mà sinh ra được: họ yêu trong khi tâm-thần hoặc yên ngoài quan-giác. Thường khi một người dân-bà kiêm tình-nhân chỉ để chiều chút dục-tình ngoài quan giác, mà lại hiểu được cái tình-thần huyền-bí của ái-tình, rồi sau chỉ còn nhớ có chút tâm tình mà biết sống làm vui. Mà thường khi một bậc thiên-nữ lấy sự xuất-giá làm cách thương phúng của hai tấm yêu trong sạch, mà thỏi nhiên lại biết được điều vệt-dục, nó là cái kết quả rất mạnh của những mối cảm-tình trong-sạch trong linh-hồn vậy.

Tôi đang nghĩ vậy thì bỗng ngủ quên. Vì có phong thư của *Các-nương* mà tôi tỉnh dậy, trong thư có mấy chữ này:

« Lệnh cần tôi đây: chiều nay tại rạp *Vaudeville*. Đến vào hồi thứ ba.

C. N. »

Tôi cất mảnh giấy ấy vào một ô-kéo để được thấy sự thực luôn luôn bên cạnh, sự lỗ ra tôi có ngờ vực nữa chăng, vì thường khi tôi vẫn hay ngờ. Nàng không đặn tôi đến ban ngày, nên tôi không dám đến nhà nàng. Nhưng tôi muốn được gặp nàng trước khi trời tối, nên tôi mới đến vườn Thượng-uyển, tôi lại gặp nàng đi qua và xuống xe như bôm trước. Mới bấy giờ tôi đã đỏ đến rạp *Vaudeville*. Xưa nay tôi chưa hề đi coi hát sớm thế bao giờ. Buồng bọ đến buồng kia dẫn dẫn chật cả, chỉ còn một buồng bỏ trống là cái buồng ngay bên sân-khấu ở dưới nhà. Bật dẫn hồi thứ ba, tôi nghe tiếng mở cửa buồng ấy. Tôi vẫn để mắt nhìn vào đó, tôi mới thấy *Các nương* vào. Nàng ra ngay tức phía ngoài, thì trong mấy hàng ghế dưới sân, nàng chợt thấy tôi thì đem mắt cảm ơn.

(Còn nữa)

ĐỒNG-HỒ
MẠ VÀNG
BẢO HÀNH 2 NĂM
Máy kỹ mà tốt nhất hạng
15 chân kính
Giá . . . . . 11 $ 50
BÁN Ở HIỆU:
A. PERROUD (Nhà xanh)
39, Phố Paul Bert. — HANOI
2009

HỠI KẺ PHẢI ĐAU

Nhỡ hỡi các người Nam Việt phải đau ngực, phải ngộ lạnh, phải đau khi quán mà đã chữa thuốc không khỏi được, hoặc là đã không chữa chữi nào cả mà hỡi những ai ở phải đau khi quán đã kinh niên, hoặc phải đau ở phổi; nay hỡi các người phải chứng lao, nay tôi khuyên các người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phổi, trước kia tôi đã bảo là một bệnh ghê gớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền từ nước tới. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người sau nay không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được.

Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các người có hiểu không? Nếu có bệnh mà không chữa đi, thì trong 10 năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam-Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con cái yếu nhèo không sống được, người có bệnh lậu mà có thể sinh con để cái được, thì chỉ sinh con cái yếu ớt, gầy mòn thôi.

Hỡi người Nam Việt, nên các người không muốn giống Nam Việt bao mòn đi, nên các người không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi, thì chữa bệnh đi mới được.

Vậy cứ viết thư cho hiệu Bảo-chế **MONTÉS** số 54 *Paul Bert Hanoi* mà hỏi mua một lọ **BRONCHOSERUM** giá là 9 hào. Sáng và chiều trước khi ăn cơm, thì uống một thìa cafe, uống một lọ, thì ít ấy khỏe mạnh và bớt đau.

BRONCHOSERUM
Một lọ . . . 0 $ 90

Rượu Tonique Tonkinois vừa bổ, vừa ngon
Giá một chai là . . . . 2 $ 25

DẦU GAN CÁ TRAU
Một lít. . . . . 12 f. 00
Độ từ 1 p. 90 đến 2 p. 00 (tùy theo giá bạc kho Nhà-nước lên xuống)

Thuốc chữa bệnh hen rất thần-hiệu (SIROP N)
Một chai. . . . 1 $ 60

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinck »
Một lọ. . . . . 4 f. 45
Độ 0 p. 70 đến 0 p. 80
Sáu lọ. 24 50
Độ 3 p. 90 đến 4 p. 00

Thuốc nước bổ huyết « LE PEPTO KOLA ROBIN »
Một lọ . . . . . 11 f. 50
Độ 1 p. 70 đến 1 p 80

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE BYLA
Thuốc (máu-bổ) bổ huyết
Một lọ . . . . . 11 f. 40
Độ 1 p. 80 đến 1 p 90

CACHETS ANTIGRIPPES
Trị bệnh số dịch: như bệnh grippe bệnh cảm, về mùa hay thường hay hại người bất là bệnh grippe nhiều người phải chết trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bản-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần hiệu để cứu vớ số người ta cũng biết lắm.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng: cách 3 giờ đồng hồ uống một viên rồi uống nước rõ nóng đắp chăn cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rõ nhiều nước nóng và ở người cho nóng đầu thì chỉ trong 24 giờ là khỏi.

Bào chế MONTÉS, 54 phố Paul-Bert, Hanoi

CÓ BÁN

1° *Dầu ve đã lọc tỉ chất chua (để dùng bỏ vào các thứ máy.* (*Huile de Ricin à faible d'acidité pour le graissage extérieur des machines*).

2° *Một cái Moteur à essence hiệu « Japy » 8 mã lực.*

3° *Một cái xe auto 5 chỗ ngồi, 12 mã lực hiệu « Chevrolet » chân đẹp, đèn thắp điện, bằng điện, và đã có bình-hơi rồi, xin đoan rằng máy thực tốt mà dùng hết 11 lít xăng một cây số.*

Giá bán thực rẻ. Ai mua, xin lại hiệu **ĐỨC-LONG**, 90, *phố Mã-mây*, **Hanoi**.
2053

Hội đồng chấm thơ. — Cuộc thi thơ lấy giải thưởng của cô nữ sĩ Ngô-thị-Quyên đã hết hạn từ rằm tháng giêng ta vừa rồi. Hôi 8 giờ rưỡi sáng chủ-nhật hôm qua hội-đồng chấm thơ đã họp tại nhà báo *Nam-phong* để điểm-duyệt. Các nhà thi-sĩ có thơ thi cả thảy 115 người được hơn 300 bài thơ, vừa ngũ-ngôn, vừa thất-ngôn, vừa trường-thiên cổ-thể, lại vừa thượng lục hạ bát. Cũng có nhiều bài theo vần bài thơ vịnh nàng Y-sắt trong sử tiểu-thuyết *«Ấy đi hẹn ngọc thề vàng»* mà bản-quán đã đăng khi trước. Nghe đâu điểm duyệt xong, hội-đồng định điểm số (đến 20 điểm là cùng mà chỉ có chín bài được từ 8 điểm cho đến 13 điểm, bài hơn nhất là bài 13 điểm của một người nữ-sĩ tên là Nguyễn-thị-Tuyến; có lẽ cái giải thưởng của cô Quyên sẽ lại về tay nữ-sĩ vậy.

Hỉ tín. — Bản quán được tin mừng rằng đến ngày 28 Février 1922 M. Lê-thành-Ý Thị đốc học-sĩ, giáo học trường Bảo-hộ sẽ làm lễ thành hôn với Mme Phạm thị-Nghĩa là lệnh ái ông Phạm-xuân-Tuyết

Bản báo có lời mừng ông Lê thành-Ý và tân phu-nhân.

CẦN NGƯỜI LÀM VIỆC

Sở Chiếu-bóng Service cinématographique) ở phủ Toàn-quyền cần mấy người vận máy xe ô-tô thực giỏi. Xe máy hiệu « Peugeot » 24/30.

Ai có bằng thì đến mà xin. Lương sẽ định theo công-việc làm.
3210

Tiện hay bất tiện. — MM. Khanh và công ti ở phố Tuốc bắc số 78, có đệ đơn xin phép lập ở đường Clémenceau số 32 một cái xưởng máy cưa có một cái máy hơi sức 20 H. P. và một cái cưa dọc có nhiều lưỡi để xẻ gỗ.

Những xưởng máy này thì thuộc về hạng nhì trong những các thứ nguy hiểm, bất tiện, vậy nên tòa Đốc lý có yết-thị trong một tháng để cho dân sự có thấy điều gì tiện hay bất tiện, hoặc có thiệt hại gì chăng, thì được phép đến lại sở Lục-lộ (buồng vệ-sinh) mà kêu, từ 9 giờ đến 11 giờ; lúc nào vào cũng được.

Đấu giá. — Chiều thứ bảy 18 Février lại tòa Lục-lộ đã đấu giá đồ đất và xây cống trong quãng sông Đào ở Thanh-hóa. Việc làm đáng giá 145 000 đồng.

MM. Pouchat bỏ	tăng	17 °/.
Trần-viết-Soạn	—	25 °/.
Hoàng-qu -Hương	—	28 °/.
Ng.-hữu-Hoan. .	—	30 °/.
Bùi huy-Tín. . .	—	30 °/.
Bùi hữu-Cát . . .	—	4 °/.

Vậy M. Bùi-hữu Cát được tạm thầu

Tòa án Trừng-trị. — Sáng hôm nay tòa án Trừng-trị xử những việc như sau này :

Đám phá thán ở đường Thái-hà. — Nguyên hôm 8 tháng này có người đến sở Mật thám báo rằng ở trại lính-kỹ, đường Thái-hà ấp có đám phá thán to. Lập tức bảy giờ bốn viên thanh-tra mật thám Tây đi xe ô-tô xuống tóm được năm nữa cả thầy sáu người là Ng-lan-Đình tức Hai Đình, ở ngõ Phất-lộc, Đ-ồ-n Thanh thầy lang ở phố hàng Bông, một người Khách tên là Wyng-Chang và và bà với có nữa vừa già vừa trẻ, con bạc chạy thoát được nhiều nên không bắt được hết. Khi những con bạc giải về sở Mật-thám lấy cung thì đã thú nhận cả. Đến hôm nay đối chất ở tòa thì đều phản cung cả. Bọn đàn ông thì khai rằng nhân ngày tết có định mở cuộc phan thán để thưởng xuân, song vì chưa đủ tay, có đánh tài bàn và đồ tôm chơi với nhau để đợi bạn đồng tịch đến, thì cảc viên mật-thám vào nàm cả lấy. Còn bọn đàn bà người thì khai đến nàm đi lễ cầu phúc, người thì khai vào Ha-đông viếng cảnh, lúc về có ghé vào tại Tân-kỷ chơi suông chứ không cốt hưởng xuân gì cả.

Tòa hỏi xong chứng tá và nghe lời luật sư cãi cho bên bị rồi thì hoãn đến kỳ sau tuyên án. Các con bạc ở Hà thành ta đến xem đông lắm có lẽ gần cả mặt, khi nghe những bọn đồng tịch khai thì nhìn nhau mà cười thầm đến lúc quan chánh Tòa tuyên hoãn đến kỳ sau thì bọn con bạc kéo nhau ra về, vừa đi vừa nói làm nào đông cả Tòa lên có lẽ những con bạc chạy được hôm ấy cũng đến ram cả.

Một đứa bé hang tợn. — Nguyên một hôm Ng-tư Lộc 15 tuổi làm nghề thợ xẻ cùng những bọn thợ mộc nghỉ ăn cơm trưa. Lúc vào ngồi, tên Lộc thấy thiếu một đôi đũa và cái bát liền cự tên Ng-văn Bang là người lớn đến lượt dọn cơm. Tên Bang thấy tên Lộc còn trẻ tuổi nói hỗ hễn lấy cái guốc đập vào vai hai cái. Tên Lộc vớ ngay cái chàng đèm tên Bang hai nhát phải một nhát vào bụng đau lắm. — Tên này bé mà hung tợn như thế đến lúc lớn lên thì có lẽ làm một tay du côn thượng hạng được. Tòa phạt tên Ng-tư Lộc 6 tháng tù

Con đá bất tương. — Tên Ng-thị-Mạo ăn cắp của chú 19 đồng rồi đưa cho tên Ng-thị-Ê là người làng đem về cho nhà bộ Tên Thị-Ên lấy cùng một đồng.

Tên thị Mạo đã thú nhận và tòa xét ra thị Ên biết tiền ấy là tiền ăn cắp nên phạt tên thị Mạo 4 tháng tù và thị Ên 2 tháng tù.

Giật khăn — Một hôm tên Ng-v-Lũ thấy một ông lão già yếu đi đường liền lại giật ngay cái khăn rồi ù té chạy. Ông lão mất khăn kêu rầm lên may có người linh cảnh sát đuổi bắt ngay được cả người lẫn tang.

Tòa phạt tên Nguyễn v-Lũ 3 tháng tù và đặt tên ấy rằng nếu lần sau mà làm sự gì bậy mà phải phạt thì phải đi đày chung thân, vì tên ấy đã can án nhiều lần rồi.

Sự tự tử. — Ngày 18 mới rồi hồi 7 giờ sáng, người ta thấy một vị sư tại chùa Tế-an ở đường Huế thắt cổ ở một cái cây trong chùa. Tên vị ấy là Phạm-văn-Tâm, năm nay 28 tuổi. Nam-vô phật.

Cái nạn ô-tô. — Ngày hôm 19 hồi 11 giờ 15 cái xe ô-tô T. 615, do M. Laurent cầm máy dụng phải một người dân bà năm nay 50 tuổi ở phố Bờ sông. Người ấy bị thương nặng ở thái dương bên phải, cũng cái xe ấy lại đâm vào cái xe bò có hai người kéo, hai người ấy cũng bị thương. Bà người bị thương đã khênh vào nhà thương.

Cháy — Ngày hôm 19, hồi 23 giờ, nhà số 45 phố hàng Trống có phải hỏa, cháy mất nửa cái nhà bếp. Số tổn thiệt độ một trăm đồng (100 p.).

VIỆC BẮC-KỲ

VIỆT-TRÌ

Nghỉ một năm. — Ông Cầm Daniel đã có lịn được nghỉ một năm để về nghỉ tại qui-quốc. Ông đến trông nom thành-phố Việt-trì từ đầu năm 1918 cho đến ngày nay dân phố đều bằng lòng, đều khen ngợi ông là tử-tế, không quấy nhiễu bao giờ. Vậy có lời chúc ông thượng-lộ bình an.

THÁI-NGUYÊN

Địch trâu bò. — Địa-phận làng Na-dương tổng Hoa-thượng, huyện Đồng-hỉ tỉnh Thái-nguyên nay có địch trâu bò.

VIỆC KINH-ĐÔ

Những lễ cúng đầu năm. — Mỗi khi đến tết, khi cúng trong năm cũ đã có những lễ nào là lễ tất niên, lễ tết nhà cửa, tết vườn rượu, đưa ông Táo về trời. Lại có lễ phẩm nào những bức tượng cũ để thay lấy tượng mới, v. v. rồi tiếp đến ba ngày tết. ngày nào cũng có lễ cúng: Ở thành-phố chỉ cúng hai lượt trong một ngày mà các nơi nhà quê mỗi ngày phải cúng đến ba lượt. Ấy là theo bữa ăn hằng ngày mà cúng, là cúng cho quỉ-thần, lại còn cái lễ cúng cho người sống tức là khay bánh nước, chén rượu trà, ai có vật gì qui lạ đến ngày tết cũng đem ra cúng khách, rồi lại có sẵn tiền sẵn để đi đến nhà anh em bà con mà cho những lễ trẻ con mới đến mồng bà mồng bốn tết hãy còn cho trẻ, rồi lại sắm tiền sẵn đi cúng cho các sòng nhứt lục, thống-bảo, tào cao, xi-lác, ô-tôm, kiệu. v. v., là cái lễ cũng có bạc của bọn thượng-lưu; bọn hạ-lưu đê-tiện lại cũng có lễ cúng riêng cho những sòng bài vụ bài tây sòng tú, sóc-đĩa v. v. Cái cúng lễ gì cũng có thứ vị cao thấp khác nhau, chỉ như vào cúng sòng cờ bạc thời tưởng hạng người nào cũng như nhau, mà sòng bạc nào ở đâu cũng có. Vậy từ trong năm cũ cho đến khai ba năm mới sam lại các lễ cũng đã kể trên trong non bộ thua mỗi người tốn mỗi đồng là tự. Sau khi khai-hạ, lại còn lắm lễ cúng nữa, nào là tết nhà tết cửa, rồi đến lễ Tiên-sư, bổn-mạnh, ông Táo, Thổ-cô-gì, rồi đến lễ rằm tháng giêng là một lễ rất lớn mà nhà nào bước cũng phải cúng; nhưng các lễ ấy nên gọi rằng các lễ thuộc trong niên hạn, lại nói theo cái tục truyền ngày xưa mà phải làm 48 xong; lại còn như những lễ đi cúng các đền chùa các hội hè trong tháng giêng phải mới thật là tốn hao vô ích nữa. Hễ xem một ngày rằm tháng giêng năm nay, ở Kinh-đô, các chùa, miếu, cả ngày tấp nập những người đi cúng lễ lại thêm các ngày vía thánh thần, người ta nô nức đi để rất đông mãi đến cuối tháng giêng mới hết đấy, mà mỗi khi có hội hè gì thời các vật cúng phẩm lại tăng giá rất cao, làm cho người ta thêm cái tổn phí càng nhiều để lo việc vô ích.

Ôi! xã-hội nước ta hiện đang gặp lúc hán khai thời đại điều gì nên bỏ làm, điều gì hư nên bỏ đến đi, kẻo mà kẻ khác trông vào xem chừng. Nếu ta phải ăn tết lấy một ngày mồng một mà thôi, mà những ngày rảnh rang để mà nghỉ ngơi hoặc để trù hoạch cái sinh-kế mới mẻ, chẳng phải là có ích hơn những sự tốn nhảm như thế ru.

Cuộc hát cổ-động việc quốc-trái sáu triệu bạc. — Hôi hôm 16 Février vừa rồi, các viên tổng-sự tòa Sứ Thừa-thiên đã xin phép quan hộp một phường hát bội tại nhà một ông phán tòa ấy, bắt đầu từ hôm ấy, đêm nào cũng có tệp để đến ngày 27 Février sẽ khai diễn tại nhà Thơ-viện trường Quốc tử-giám ở trong thành. Tuồng hát ấy nghe đâu của một ông kỳ-lục ở tòa Thừa-thiên đã đặt ra có những vai như các hạng người quan viên, thân hào, thương mại cùng nhau bàn bạc sự ích lợi về việc đem tiền ra cho vay, rồi lại diễn những lối trò vui cười trong khi những người đã trúng số cho đến những lúc đúng cái tiền ấy mà làm ra sự nghiệp gì ích lợi thế nào. Tuồng hát ước chừng hát được vài giờ cũng có thể mua vui cho những người vào xem và cũng có thể làm cho đẹp lòng người biết sự ích lợi của việc quốc-trái ấy có lẽm sự tiện lợi đối với xã-hội, đối với nhơn dân đều được lợi ích hồn toàn cả.

Cái ý kiến ấy nghe cũng hay, nhưng chỉ tiếc một điều rằng có hơi chậm một tí, nếu trong hạ tuần tháng chạp năm ngoái mà tập luyện xong thời nhơn dịp rảnh trong mấy ngày tết đem khai diễn tại các nơi phủ huyện lăng tổng thời tưởng sẽ có cái công hiệu hơn nữa.

Những bức tranh, biển cổ động việc quốc-trái. — Hiện nay ở Kinh-đô Hoàng thành nội-ngoại dân đó đã thấy treo giăn những bức tranh, bức biển để cổ-động việc mua trái-phiếu. Những bức biển đề rằng : Souscrivez à l'Emprunt indochinois en piastre.— Hãy đem bạc mua trái phiếu Đông-Pháp Nghĩa mãi Đông Pháp quốc trái ngân-phiếu. » — Còn những bức tranh thời vẽ một chiếc ghe ngồi đủ các hạng người sĩ nông, công, thương hiện thời là khó khăn chậm trễ như chở thuyền đi giữa sông ; vậy nên nhà nước mở cuộc quốc-trái này dùng làm con đường hòa-xa từ Vinh đến Đông-hà để vụ lấy sự vận tải cho tiện tiệp Những kẻ có tiền thật nên mua lấy trái phiếu ấy vậy.

(Xem trang thứ tư).

PHÒNG - THĂM - BỆNH

CỦA QUAN
Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET
Thường thì đi sang tổng Bảo đàu hội-tinh. Nguyên chuyên về ngoại-khoa tại bệnh viện Tunis, Fes, Rabat, Casablanca Port-Said Alger Huế
Ngoại khoa, hộ-sinh, chữa mắt và các thứ bệnh lậu, bệnh giang mai
Phòng thăm bệnh tại ĐƯỜNG GIA-LONG, 32.
KHÁM BỆNH : Gia 3 đồng một lần
3018.

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhờ mà làm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rằng đã có lòng chiếu-cố đến bản hiệu thì xin nhận rõ :

« **Nhà Bán-thuốc Ed Montès** có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà **54 Hanoi.**

Nay kính,
Ed. MONTÈS,
54, Rue Paul Bert Hanoi.

CHÁNH-PHỦ TOÀN-QUYỀN ĐÔNG-PHÁP

Phát-hành 123.600 trái-phiếu, giá mỗi trái-phiếu là
50 đồng bạc

CÓ RÚT SỐ, TRÚNG ĐƯỢC TIỀN

CHẲNG LÂM LÀ TRONG BA MƯƠI NĂM SẼ HOÀN LẠI HẾT

GIÁ TIỀN PHÁT HÀNH MỖI PHIẾU LÀ 50 ĐỒNG

Cả 123.600 trái-phiếu mỗi năm đều được dự bốn kỳ rút số. Mỗi kỳ rút số có những số được lĩnh tiền như sau này :

Kỳ rút số ngày 1er Juin và ngày 1er Décembre

1 trái-phiếu được hoàn lại bằng	10.000 đồng
1 trái-phiếu được hoàn lại bằng	1.000 đồng
12 trái-phiếu được hoàn lại bằng	500 đồng
1.016 trái-phiếu được hoàn lại bằng	100 đồng

Kỳ rút số ngày 1er Mars và ngày 1er Septembre

4 trái-phiếu được hoàn lại bằng	1.000 đồng
26 trái-Phiếu được hoàn lại bằng	500 đồng
1.000 trái-phiếu được hoàn lại bằng	100 đồng

Như vậy mỗi năm cả thảy có 4.120 trái-phiếu được hoàn lại bằng 471.200 đồng bạc mà trong số tiền hoàn lại ấy, có 2 lô là 10.000 đồng, 10 lô là 1.000 đồng và 76 lô 500 đồng.

Kỳ rút số thứ nhất định vào ngày 1er Juin 1922

Những trái-phiếu trúng số, thì ngày 15 tháng tới sau ngày rút số được lĩnh tiền, mà số tiền ấy phải trừ tiền thuế theo như lệ thường còn bao nhiêu thì lĩnh tại các ngân-khố ở Đông-pháp.

Tiền mua trái-phiếu sẽ nhận từ ngày **5 đến ngày 25 Mars 1922** *tại tất cả các ngân-khố Đông pháp, tại các phòng giấy bưu-chính cụ thể, và tại tất cả các chi điểm của nhà Đại-pháp Hối-lý ngân-hàng, không phải mất thêm phí tổn gì cả, mà cũng không có hạn chế số tiền nhận đến bao nhiêu là cùng. Song các sở bưu-chính chỉ được thu số tiền mua phiếu đến bằng hay là kém giá tiền 10 phiếu mà thôi.*

Chánh-phủ Toàn-quyền Đông-pháp được quyền giảm bớt số phiếu đến mua.

Mua 10 trái-phiếu hay ít hơn 10 trái-phiếu thì phải nộp tiền ngay tức sở ; còn những số trái-phiếu mua ngoại cái số mười phiếu, thì lúc đến mua phiếu phải nộp một phần chia năm gửi tiền, nghĩa là mỗi một phiếu phải nộp ngay 10 đồng, còn thiếu lại bao nhiêu thì chậm lắm là lúc nhận giấy trái-đơn nhất định phải nộp nốt.

Những trái đơn nhất định sẽ giao cho các nhà mua phiếu ngay lúc hết hạn mua phiếu và trước ngày rút số kỳ đầu.

Mũ áo đại trào

Ở hiệu ảnh **THUY-KÝ** *số nhà 78 Rue de la Citadelle Hanoi mới có mũ áo đại trào mới mua xong.*

Các quan mới mặng ân mũ lị !!

Nhân dịp mấy các ngài nên đến trẻn phục để ảnh làm kỷ-niệm thì cả lại bản hiệu đã có sẵn sàng đủ cả mũ, măng. cân, đai mới tinh hảo, từ bát cửu phẩm trở lên. Nhờ cậy thiết tưởng khỏi phiền bàn các ngài phải mang mũ áo nhà lại.

Vậy bản hiệu mong rằng các ngài sẽ chiếu cố cho.

Kính cáo,
THUY-KÝ.

CÁC CUỘC ĐI XEM

SĂN-HIÊN

Tối thứ hai :
GIÁ NGUYỆT-ANH BÁO CỪU (liên hồi)

Bởi này đáng lẽ diễn vở tối thứ bảy ngoái vì tối chủ nhật đã diễn hồi trên, nên phải tiếp theo. Thực là một tấn rất hay lắm.

Tối thứ ba :
VÂN, NGUYỆT TIÊN DUYÊN

Tích này là một tân hài kịch, mấy anh sợ vợ lắp hội rất buồn cười.

Sắp đến : Trong tuần lễ này sẽ diễn tích « CÁY CỎ LÀM CHỨNG » vì bận hát thuộc cả rồi.

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 15 đến thứ ba 21 Février 1922

Ba buổi ban ngày thứ năm và chủ nhật chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »
Các việc lớn trong thế giới

NHỮNG KẺ GIAN HAY VÌ SỐ PHẬN
Phiêu lưu tiểu thuyết trong nội-thành
Rất đẹp, tả bằng cảnh cả M. Roger de Chateleux soạn
Bí-hiểm phiêu lưu, 5 đoạn
Đoạn thứ 1, 2, 3, 4 và 5

LÉ LÀM NHÀNG-ĐỆ
Theo như sử-ký

KÍNH-CÁO

Tuần lễ sau sẽ có chiếu-cảnh sẽ chụp được lúc bắt đầu ra đi ... NGƯỜI ĐÀ ... Xin mời trước đến ... ngày ... ...

NHÀ BA MÙI

Số giấy nói 323

Nhà ba mùi cho thuê các thứ xe ngựa, Hiệu giồng răng « M. Tạ-duy-Tư » ở phố Francis Garnier, số 13, Hanoi, mới mua lại của M. Aviat ở phố hàng Vôi, các thứ xe ngựa đẹp, bành caoutchouc cho thuê đi, hay đám cưới thời Sais mặc quần áo chỉnh-đốn theo lệ lối đám cưới.

Qui-khách muốn thuê, xin mới đến bản-hiệu nhà Ba Mùi, ở phố hàng Lọng, số 46, (Route Mandarine).

Có đủ các thứ xe mới và chữa, và bán yên ngựa đồ xe.

Nay cáo-bạch
Quản-lý, M. TẠ-DUY-MƯU
230

TRẢ TIỀN BẰNG TEM (timbres)

Trình các ngài đuợt-báo rằng : phàm những số tiền quá hai hào (0 $ 20) trở lên, thì xin gửi bằng măng-đa (mandats-postes); chớ đừng gửi bằng timbres.

Những số tiền trong hai hào mà trả bằng timbres xin gửi bằng tem giấn thư (timbres-postes), tức thứ 0 f. 10 (0 $ 04) trở xuống; chớ đừng gửi bằng timbres-quittances, timbres-proportionnels hay là timbres de dimension.

VIỆC TRONG-KỲ

THỪA-THIÊN

Hoa cọp hay giả cọp — Cách vài hôm nay, tại làng Lương-văn thuộc huyện Hương-thủy lắm người trông thấy một con cọp vện tàu cau, mỗi đến đêm lại đi rảo trong các vườn ruộng rẫy, lại có khi vào bắt heo gà, cho nên người trong làng lấy làm sợ hãi quá, nhân vì sự động rú ấy mà lắm nơi bỏ khoán ruộng rẫy, không ai tuần phòng thời cái hoa lợi cũng vì thế mà lắm đứa gian nhân trộm cắp hết nhiều lắm.

Người làng đã rủ nhau sắm khí giới như là dao, rựa, giùi gậy đề họp đảng lại đi kiếm con ác thú ấy mà trừ hại, nhưng còn lắm người do-dự vì sợ hãi mình mà chưa dám quả hành. Một hôm chừng 5 giờ sáng, có hai anh em một nhà kia : đứa em gái chừng 15 tuổi đứa anh trai chừng 25 tuổi quẩy dòn xóc đi bứt cỏi, ra khỏi nhà một đoạn đi ngang qua nơi bụi rậm thời con cọp bỗng trong bụi vồ nhảy ra, đứa em gái sợ quá ngã nhào xuống đất ; đứa anh thấy thế vác cái đòn xóc đánh cọp một cái trúng vào đầu đau quá trời cọp vọt chạy nó thừa cơ đuổi theo đánh luôn mấy cái nữa vào lưng thời cọp ngã xuống, nó liền la tiếp cứu người làng chạy đến, người gậy kẻ dao toan đến giết cọp thời con cọp chui vào bụi rồi chúng phát bụi tìm giết thời chỉ thấy một cái da cọp bỏ đó lấy làm ngạc nhiên mà đã biết rằng cọp giả, tìm một hồi nữa thời bắt được một người đàn ông trạc độ 40, tướng mạo hung ác, hình hài to lớn trèo nấm trên một nhánh cây ẩn nấp, chúng liền kéo cổ xuống thời đã sở sở tội tình là thế mà miệng còn bải bải quyết chối rằng không, chúng lại đánh cho quá đau rồi mới nói rằng : trót ngậm ngải đi làm trăm mà hóa cọp nay nhờn bị đánh đau quá, nên đã cổi lột mà hóa ra người. Vô lý thay ! Chúng liền trói lại giải đến cửa công trị tội. Nghe đâu nguyên người ấy ở về tàng xa đến đó, nhân thăm một nhà su gia. Khi đã từ biệt ra về lại trở nghề giả cọp mà khuấy chúng.

Việc cướp ở gần ga Mỹ-chánh. — Kỳ trước bản báo có đăng việc mất cướp của nhà thầy thông . . K. ở gần ga Mỹ-chánh, nay v ệc ấy quan đã xét đó ra, thì bọn cướp ấy chẳng phải người đâu lạ mà là tại vợ chính làm mưu đến cướp của vợ lẽ.

TOURANE

Thời tiết. — Tự hôm 19 tháng giêng, trời đã trở ngọn gió bắc, gió thổi riết một đêm ngày, qua đến sáng 20 đã có mưa phùn, khí hậu lại mát mẻ dịu dàng ra cảnh tượng mùa xuân lắm.

Có được như thế nữa mới hợp thời tiết ; mong, sao cho có mưa thêm nhiều nữa thì nông vụ mới khỏi lo mà nhân vật mới được bề an bảo.

Được mùa cá. — Trong khoảng từ rằm đến 18 tháng giêng, ban ngày gió nồm thổi, tạnh nắng ban đêm sương mù, tiết trời rất thuận cho nghề đánh cá.

Các ghe chài lưới và ghe câu lâm được không biết bao nhiêu là cá. Giá cá tự nhiên sụt xuống một cách lạ thường. Một mớ cá theo giá chợ ngày thường độ ba giác, thì trong mấy hôm lấy chỉ bán được năm xu. Mà nhứt là cá bỗ, cá trích là nhiều hơn cả.

Trong cái quang cảnh ban đêm ở ngoài vũng Thùng thật là ngoạn mục ; suốt một dãy từ Sơn-trà qua đến Ải vân có hàng ngàn ngọn đèn sáng quắc như sao sa dăng ngang trước cửa biển, và đến khuya lại thi tiếng, lành canh, gõ vang rầm, nghe rất là huyên náo.

Mua vé quốc trái là một dịp tốt vô song, vừa làm giàu cho nước, vừa thêm của cho mình. Ai ơi, dịp tốt ấy, chớ nên bỏ mất.

MỞI SANG, MỚI SANG

Qui khách nên viết giấy rẽ Hiệu **NAM-THỊNH**, số 6, phố Hàng Ngang, Hanoi *mà lấy giá hàng, Bản-hiệu mới nhận được nhiều thứ laine may complets và par-dessus, satin, cachemire, cùng các thứ hàng tấm khác, không kể tiết. Bản-hiệu xin tỉnh hầu các Ngài một giá đặc biệt.*

MUA BUÔN SẼ CÓ GIÁ RIÊNG 3018

NÓI PHÁP-THƯƠNG VĂN-TÀI

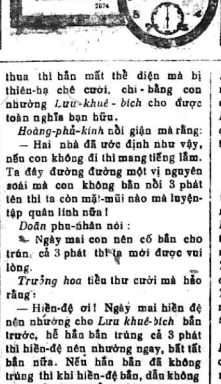
Số 7, cạnh trường Y-viện

CÓ BÁN : Hai cái nhà thật rộng kiểu mới, số 29, phố Ngọc-thanh định giá . . . . . 2.300 $ 00

CHO THUÊ : Một khu đất rộng 2.046 thước vuông ở đường Bobillot.

Hột ấy lại chuyên trị đã lâu năm về nghề đông xe rất tinh xảo. Hiện nay mới có thêm được nhiều kiểu tuyệt đẹp và thanh nhã. Bạn nào cũng có giấy cam-đoan chắc chắn.

Ai muốn mua góp tháng hay thuê trước xin đến đó mà hỏi. Có bán đủ cả các vật dụng làm xe và tính giá riêng cho các hiệu buôn lại. 3006

SỞ ĐẠC-ĐIỀN TƯ

14, phố hàng Cá, Hanoi

Mới in xong :

Quyển ĐẠC-ĐIỀN-THÀNH-TRƯƠNG

Của ông Nguyễn-Cảnh.

Trác dịa kỹ-sư soạn

Rất có ích cho nhà làm ruộng

Giá 0 $ 30, hàng sách nào cũng có bán 1188

THUỐC DRAGÉES RABUTEAU
(hiệu đầu rai)

Đã năm mươi năm nay nhiều người cũng đã biết nước cỏ nhĩ-vê là một thứ bổ ích cho họ, nên họ bắt chước mà sung những danh-xải cho cỏ rồi bỏ ngàn vào bình đựng nước. Như thế thì nước ấy không bổ ích gì cả, vì nếu người ta muốn cho thuốc với sắt mà ngâm vào trong thân thì được thì tất phải chế tạo ra cũng giống như nguyên chất của thứ ấy mới được. Chính một ông đại danh-y là quan Bác sỹ Rabuteau ở Balé, ngài đã tìm ra cái linh lợi của sắt mà chế lẫn với thuốc đề ngâm vào thân thể, là thuốc *Dragées Rabuteau* (hiệu đầu rai) thực là công hiệu lạ lùng.

Chỉ dùng vài lọ, đỏ da thắm thịt nức lực mạnh mẽ, khỏe mạnh lạ lùng, trong mình khoan khoái.

Ăn uống đề tiêu và lại khỏe mạnh như thường.

Ở các hàng bào chế to đâu có bán cả, 2086

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 54

HÓA-HỌC CHẤT

và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT

Hiệu BONNET-CARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUMON R. của ông HOLBÉ *đề chữa a-phiện*

SOLUTION R. HOLBÉ

2 $ 50 một chai

Theo luật thời-v. Muốn đăng thuốc này phải xin đơn quan Bộ-tế người Pháp thì mới có thể mua được.

Gouttes « MÉTHARSINATE »

1 $ 00 một lọ

Phòng khi bệnh làm ăn-mệt, mỗi một không thuốc làm việc gì; dùng thuốc này hay lắm!

Máy thứ bán-hiệu hay bán :

Các thứ thuốc nước đựng lọ, khi để tiêm vào da, như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE

Thuốc tiêm gọi là 914, trị bệnh Giang-mai

Thuốc ho-gió SIROP PECTORAL *đặc-cỏ, số-mũi.*

Thuốc lạo chỉ người lớn dùng được thôi

Thuốc lậu hiệu MONTÈS

thuốc nước = 2 $ 00 lọ 30 viên

thuốc tiêm = 6 $ 00 một chai

Chữa các chứng lậu ; không kì mới hay cũ : dùng thuốc chóng nhất, không hại. Thuốc này đã chữa được số ít người phải bệnh lậu.

Gouttes « VIRGINIE »

1 $ 00 một lọ

Trị những bệnh đàn bà như : Kinh nguyệt không đều, hay bị khí hành khó đẻ, sinh máy, như đau bụng, già con, uống thuốc này đỡ mau nên Mỹ lại mua đề trong nhà đề học hèn.

ĐỒ BUỘC THUỐC

ĐỒ DÙNG ĐỂ THÍ-NGHIỆM HÓA-HỌC

ĐỒ MỎ-SẺ

Kính-ảnh, đồ-ảnh, thuốc-ảnh hiệu LUMIÈRE và JOUGLA và giấy-ảnh, thuốc *Citrate* và thuốc *Bromure*

Đèn cuộn và bán bao kín

Bán cất và bán lẻ

« THUỐC DẺRÉ »

0 $ 90 một chai 1/4 litre

Trị bệnh giang mai hết ; bệnh lâu ; Dùng thuốc này rồi thì nên uống thuốc nào cho hợp mạch. Dùng thuốc khác rồi cũng nên phải uống thuốc này thì mấy chất khí hắn được ; Thuốc này rất hay, rất quí ; ae chẳng hại gì đến sự sinh dục, lại bổ sức cho người có bệnh.

Muốn dùng thuốc này trong một tháng thì nên mua một chai lớn litre. Giá có 5 $ 00 mà thôi.

Nhà Bán đồ « TÂN-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

SOCIÉTÉ ASIATIQUE D'IMPORT ET D'EXPORT

Số 21, Rue Jules Ferry, ở Haiphong

CÓ BÁN : Vải, dạ, len, rượu vang, rượu sâm banh, rượu cốt nhắc, các thứ đồ hộp, vân vân.

Ai muốn hỏi gì, hiệu ấy sẽ sẵn lòng trả lời và sẽ gửi ngay các mẫu hàng đi. 2075

CAFÉ, RESTAURANT HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán lợi phố hàng Trống, số 28 ngay cửa Nhà-Thờ Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 65 cũng phố ấy.

Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối Âu ở của người Âu-châu

Bản-sạn thừa tiếp các qui-khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại dễ tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Có xe **Ô-TÔ** cho các qui-khách đi giờ, hoặc đi các tỉnh

Giây nói số : 280 — hoặc số : 150

Phụ-quán cũng có giây nói trực tiếp với chính-quán 2060

NGUYỄN-HỮU-THU DIT SEN

HAIPHONG

CÁC ĐƯỜNG TÀU CHẠY SÔNG, BIỂN :

Tàu **BẢO-THẠCH** (JADE) chạy Hải-phòng, Nam-hải, Bắc-hải, Hongkong

Tàu **GIAO-CHỈ** chạy Hải-phòng, Nam-định.

Tàu **ĐỒNG-LỢI** chạy Hải-phòng, Nam-định.

Tàu **TÂN-ĐỆ** chạy Phát-lại (Sept Pagodes), Lâm.

Tàu **CÁT-TƯỜNG** chạy Hải-phòng Kiến-an.

Tàu **CHAMPAGNE** chạy Hải-phòng, Hongay.

Tàu **BỂ-ĐỆ** chạy Hải-phòng, Hải-dương.

Những hàng hóa thì phải xếp xuống tàu một giờ trước khi tàu khởi-hành

Ai cần điều gì xin hỏi tổng cục tại Hải phòng

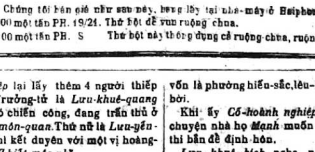
Phố Bonnal số 84 — Phố Tourane số 9

TÉLÉPHONE N° 181 2011

SOCIÉTÉ DES PHOSPHATES DU TONKIN

133, Avenue Paul Doumer à Haiphong

XƯƠNG-TÂN (PHOSPHATES) là một thứ bột vun lúa, giống màu rất tốt, Vun ruộng bằng **XƯƠNG-TÂN** thì lúa rất ra được gấp hai, gấp ba.

Hội chúng tôi tính nào cũng có người đứng ĐẠI-BIỂU.

Ai muốn hỏi hay gì, xin cứ gửi giấy cho chúng tôi tại Haiphong, 133, Avenue Paul Doumer (Phố Cầu-Đất).

Chúng tôi bán giá như sau này, hàng lấy tại nhà-máy ở Haiphong

28 $ 00 một tấn PH. 19/21. Thứ bột để vun ruộng chua.

32 . 00 một tấn PH. S Thứ bột này thời dụng cả ruộng chua, ruộng ngọt 2035

BACH-THÁI-BƯỞI

CÔNG-TY

HÃNG TÀU SÔNG BIỂN

Tàu CHẠY PHIÊN KHẮP các ngọn sông Bắc-kỳ.

TÀU CHẠY VEN BIỂN Bắc-kỳ và Trung-kỳ ;

TÀU CHO THUÊ cả chuyến ;

TÀU HẢI THUYỀN và sà-lan :

Bản-hãng cũng có bao cả hàng hóa xuất-cảng nhập-cảng

Ai cần điều gì xin hỏi tổng cục tại Haiphong và các phân-cục tại Nam-định, Hanoi, Tuyên-quang, Việt-trì và Bến-thủy 2068

No 7

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC *dịch thuật*

Hoàng-phủ-kính nói :

— Vâng ! Thế cũng được ! Ngày mai tôi sẽ cho tiện-nhi đến thẳng nhà bọ *Mạnh*.

Tân-thừa-ân cáo từ lui ra. *Hoành-phủ-kính* trở vào nói chuyện cho *Doãn* phu-nhân nghe, và bảo *Hoàng-phủ-thiếu-hoa* rằng :

— Ngày mai con đến thì bảo, phải lưu tâm đề ỗ tài mới được.

Hoàng-phủ thiếu-hoa nghe nói trong lòng không được vui, nhưng thấy thân-phụ ý muốn như vậy, cũng không dám từ chối, chỉ nín lặng mà không nói câu gì.

Hoàng-phủ-kính không bằng lòng, lại hỏi rằng :

— Sao con ngày người ra như vậy, hay là tài cung tên không bằng *Lưu-khuê-bích* chăng !

Hoàng-phủ thiếu-hoa nói :

— Con chưa *Lưu-khuê bích* mọi ngày thi bắn cung, vẫn ngang sức nhau can chi mà sợ, Nhưng trong hai người tất có một người thua, con thua còn khá, chứ *Lưu-khuê-bích* thua thì hẳn mất thể diện mà bị thiên-hạ chê cười, chi bằng con nhường *Lưu-khuê-bích* cho được toàn nghĩa bạn hữu.

Hoàng-phủ-kính nổi giận mà rằng.

— Hai nhà đã ước định như vậy, nếu con không đi thì mang tiếng lắm. Ta đây đường đường một vị nguyên soái mà con không bằn nổi 3 phát tên thì ta còn mặt-mũi nào mà luyện-tập quân lính nữa !

Doãn phu-nhân nói :

— Ngày mai con nên cố bắn cho trúng, cả 3 phát thì là mới được vui lòng.

Trưởng hoa tiểu thư cười mà bảo rằng :

— Hiền-đệ ơi ! Ngày mai hiền đệ nên nhường cho *Lưu khuê-bích* bắn trước, hễ hắn bắn trúng cả 3 phát thì hiền-đệ nên nhường ngay, bắt tết bắn nữa. Nếu hắn bắn đã không trúng thì khi hiền-đệ bắn, dẫn không trúng cả, cũng chẳng hề chi.

Doãn phu-nhân mừng mà bảo rằng :

— Chị con nói cũng có lẽ phải, con nên vâng lời.

Lại nói chuyện *Lưu-tiệp* nguyên là võ lại xuất thân, theo *Nguyên Thế tổ* khai quốc có công, được phong *Nguyên-thành-hầu*. Vợ *Lưu-tiệp* là *Cô* phu-n hân sinh được hai trai một gái. *Lưu-tiệp* lại lấy thêm 4 người thiếp nữa. *Trưởng-tử* là *Lưu-khuê-quang* cũng có chiến công, đang trấn thủ ở *Nhan-môn-quan*. Thứ nữ là *Lưu-gến-châu* thì kết duyên với một vị hoàng-tôn là *Thiết-mộc-nhĩ*.

HỒI THỨ IV

Nguyên Thế-tổ nhân hoàng-thái-tử tạ thế, mới lập hoàng tôn là *Thiết-mộc-nhĩ* đề sau nối ngôi. Bấy giờ *Nguyên Thế-tổ* trị vì được 25 năm thì băng hà, *Thiết mộc-nhĩ* năm ấy mới 20 tuổi, đã lên ngôi vua, gọi là *Thành-tôn-hoàng-đế*, lập *Lưu-gến-châu* làm chính cung hoàng-hậu. Vua *Thành-tôn* yêu *Lưu-hoàng-hậu* lắm, mới gia hồng cho quốc trượng là *Lưu tiệp*.

Lưu-khuê bích tức là thứ tử của *Lưu-tiệp*, năm ấy 16 tuổi. Bấy giờ vợ chồng *Lưu-tiệp* đã 47 tuổi, là có một người con gái thứ 4 là *Lưu gến-ngọc* mới 15 tuổi, nguyên là con một người tiếp *Ngô-thị*. *Ngô-thị* chết sớm, *Lưu-tiệp* mới giao cho người nhũ mẫu là *Giang-tam-tẩu* trông nuôi.

Trước đó 3 năm, *Cô* phu nhân thấy *Lưu-tiệp* tại kinh đã có nhiều thiếp, mới đem *Lưu-khuê-bích*, *Lưu-gến-ngọc* và hai mẹ con *Giang-tam-tẩu* về ở nhà. *Lưu-khuê-bích* hình dung tuấn nhã, võ nghệ tinh-thông, nhưng vốn là phường hiếu-sắc, lêu-lổng chơi bời.

Khi ấy *Cô-hoành nghiệp* vẽ nói chuyện nhà họ *Mạnh* muốn mở cuộc thi bắn để định hôn.

Lưu-khuê-bích nghe nói, có ý không vui mà rằng :

— *Hoàng-phủ thiếu-hoa* cùng còn, dẫn nghề cung tên, chẳng ai kém ai, nhưng thi bắn lần này, con có ý ngại.

Cô-hoành-nghiệp nói :

— Trúng ra thì thành sự, không trúng thì thôi, can chi mà ngại.

Cô phu-nhân nói :

— Khu-khu cứ yên tâm, tôi sẽ giúc cháu đi.

Nguyên là *Lưu-khuê-bích* đã đò biết *Mạnh* tiểu-thư tài mạo kiêm toàn, nay cùng *Hoàng phủ-thiếu-hoa* thi bắn, chỉ sợ thua kém thì mất thể diện, cho nên có ý ngại. Nhưng trong lòng đầu lấy làm lo, còn mong ở sự may rủi.

Lại nói chuyện *Tô-đình tuyết* cùng *Mạnh-lệ-quân* coi nhau như chị em ruột, vẫn ước ao mai sau được cùng lấy một chồng, đề tránh khỏi sự phân ly. Hôm ấy *Mạch-sĩ-nguyên* nhờ *Đinh* mai nhà đến thi, rồi bảo *Đinh* phu-nhân đến ngày mai đem các con lên đứng ở trên *Xuân-minh-lâu* mà xem bắn.

Tô-đình-tuyết nghe nói, vội vàng vào thuật chuyện cho *Mạnh-lệ-quân* nghe, *Mạnh-lệ-quân*, không bằng lòng mà rằng :

— Thân-phụ ta nghĩ lắm ! Hai nhà thi bắn, tất có nhà thua, bấy giờ thật là khó xử.

Tô-đình-tuyết nói :

— Việc này là theo ý *Phương-thị*. Nay đã ước định rồi, tưởng cũng chẳng can chi mà ngại.

Sáng hôm sau *Hoàng-phủ-thiếu-hoa* mình mặc áo kim bào, cưỡi con ngựa trắng, có 4 gia tướng theo hầu đề sắp đến nhà họ *Mạnh*. *Hoàng-phủ-kính* dặn rằng :

— Con phải cố bắn cho trúng cả 3 phát thì cha đây mới được về vang.

Hoàng phủ-thiếu-hoa vâng lời ra đi, vừa ra khỏi cửa thì gặp *Lưu-khuê-bích*. Hai người cái chào nhau rồi *Hoàng-phủ-thiếu-hoa* xin lỗi mà rằng :

— Độ cùng ngô-huynh từ chỗ bạn-hữu, nay vì môi-nhàn cường-bách mà thành cuộc thi bắn này, tôi ngại lắm lắm bề thay.

Lưu-khuê bích lắc đầu mà rằng :

Đệ cũng bị ông cậu cưỡng bách, bất-đắc-dĩ mà phải đến đây. Nhưng là chỗ bạn-hữu càng nhau xin nói một lời : cô-nhân đã có câu « Nhân duyên thiên chú định », vậy ngày nay thi bắn ai được cũng bất tất mừng, ai thua cũng bất-tất giận, mới không đến nỗi tổn-hại giao-tình.

Hoàng-phủ-thiếu-hoa mừng mà đáp rằng :

Đệ cũng thiết nghĩ như vậy, chẳng ngờ ngô-huynh lại cùng một ý kiến ấy, thế thời thật là chỗ tri giao.

Hai người cười hai ngựa đều cương nhau mà đi. *Lưu-khuê-bích* có ý nhìn *Hoàng-phủ-thiếu-hoa* mà nghĩ thầm : *Trời đã sinh Du, sao còn sinh Lượng* (1) khiến cho ta khó lòng thắng được! Khi đến nhà họ *Mạnh*, có *Mạnh-gia-linh* ra đón, hai vị công tử xuống ngựa cùi chào. *Mạnh-gia-linh* mời vào nhà trong, *Mạnh-sĩ-nguyên* nói :

— Cha con tôi vốn nhà hàn-nho, hôm nay được kém cái tài « Thần tiễn diệu kỹ » của hai công tử, còn gì vui bằng !

Hai công tử nói :

— Nghề cung tên của chúng con, cũng mới học đòi, nay đành bạo với vàng mệnh tôi đây, có điều gì xin xét xin đại-nhân lượng thứ.

Mạnh-sĩ-nguyên nói :

— Ta đã được nghe cái đại danh của hai công tử, hà tất phải quá khiêm tốn. Bây giờ hãy mời hai công tử xơi chén rượu cho bằng-hai rồi sau sẽ hay.

(Còn nữa)

(1) Cha-du là Chư-Cát Lượng có phen đánh Gia-tôn tiên thanh-long Triệu-tử nhiều ra Đương-dịch nên sinh ra Lượng lắm chi.